RESIDENCE SUPERIEURE DU TONKIN
DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 2311

NAM THỨ MƯỜI HAI — SỐ THỨ 218 — MỖI SỐ : 0$03 — NGÀY THỨ SÁU 9 MAI 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Một năm . . . 8$ 00 | 6$ 00 | 4$ 00 | 3$ 00 | 2$ 00 | 1$ 00
Các làng và Các công-sở . . . 9$ 00 | 7$ 00 | 5$ 00 | 3$ 00 | 2$ 00 | 1$ 00
Sáu tháng . . . 4$ 50 | 3$ 50 | 2$ 50 | 1$ 75 | 1$ 25 | 0$ 60
Một tháng . . . 1$ 50 | 1$ 25 | 1$ 00 | 0$ 75 | 0$ 50 | 0$ 30

Toutes les lettres, mandats et informations doivent être adressés au Directeur
63-65, Rue du Coton, Hanoi

Téléphone n° 180

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion . . . 0$30 la ligne
Par contrat annuel
Par conditions et pour insertions . . . . . 0$15 la ligne
Réclame dans la 1re page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Ba cái vấn-đề trong tờ thông-tư của quan Thống-sứ về việc cải-lương hương-chính

(Tiếp theo)

Theo như cái tập quán cũ ở các làng thì làng nào cũng vẫn có cái hội-đồng hương-chức cũ, ở dưới quyền chỉ-huá của ông tiên cụ chỉ mà lo liệu việc làng, chỉ khác hội-đồng hương-chức ngày nay là không có bầu cử, không do mỗi họ lựa lấy một người ra, mà hoặc chiếu theo niên-xỉ, đến tuổi trùm lệnh, hoặc chiếu theo danh sắc, vào hàng chức dịch thì cứ cái khoản lệ trong làng nhất định mà gọi là quan-viên làng hay là kỳ-mục làng, đến lượt ai thì người ấy phải ra nhận làm việc làng mà cả làng đều tự-nhiên công nhận cái chức quyền làm việc làng của những người ấy; những người ấy lại tự chọn lấy một vài người trong làng mấu-cán bàu làm chánh phó tý để thừa hành việc quan. Song, các cách tổ-chức hội đồng hương-chức như thế, thường có họ thì đến năm bảy người bàn-cử một nơi quan yếu mà có họ vì chưa đến tuổi trùm lệnh, không có người chức dịch thành ra cả họ đều bượn là đều đình, không khỏi để sinh ra cái tệ chuyên quyền hỗ thế; làng nào được công-tâm cụ chỉ cầm quyền trên thật đúng đắn, chịu chăm-chỉ săn-sóc đến thì còn không đến nỗi có những mối tệ nhiều; làng nào mà gặp phải ông tiên cụ chỉ lại cũng có cái lòng xấu-a-khắc thiên-tư hay hoặc giả cái người giữ quyền dấu giấy trong làng lại là một ông quan đi làm quan vắng, một ông thân-sĩ chưa đứng tuổi, chưa trải lắm việc đời; để cho kẻ anh em họ-mạc mình mượn thế mình mà gây bè lập cánh trong chỗ việc làng rình giờ những thủ-đoạn lăng ngược cổ-cùng xâm thực công-khoản; và cái lối quan viên kỳ-mục ta trước làm việc làng không có sổ sách phân-minh, không có điều-lệ nhất định, trách-nhiệm không có chỗ sở-cứ, mà trên chính-phủ không từng can-thiệp đến, dưới dân em cũng không được dự nghe vào, việc làng nên hay hư, bọn quan-viên kỳ-mục làm được việc làng hay pha hoại việc làng, chỉ nhờ có chút tâm lực của một ông giữ quyền dấu giấy; trước kia cái oai lực của những ông tiên thì chỉ các làng còn dù trấn phục trong làng, khiến cho những kẻ điêu hiệt gian tham không thò được cái mưu hèn mọt-nát; sau rồi cái oai lực ấy cứ dần dần một ngày một trụy lạc, quyền làm việc làng phần nhiều đi về chánh phó lý, mà chánh phó lý thì do dân trai công cử, đối với tiên thứ chỉ không thấy có chút gì thần-thế cả, mà cái bụng kính sợ đổi ra cái bụng khinh nhờn, nhất thiết việc lơn hay việc nhỏ trong làng, không cần gì có người đầu giấy cầm quyền ở trên mà cứ chánh phó lý hùa đồng với một lũ kỳ mục ăn chẳng nên đọi, nói chẳng nên lời làm bừa đi được hết; vì thế mà những mối tệ càng ngày càng xảy ra lắm, mới khích nên cái phản-động-lực là cái phong trào cải-lương hương-chính gần đây.

Nay cải-lương hương-chính mà đặt một hội-đồng hương-chức mới, gồm các tộc-biểu ở các họ trong làng cử ra mà thay vào mấy bác kỳ mọt là cái hội-đồng hương-chức cũ kia, có điều lệ nhất định, có sổ sách phân minh, như vậy thì cái tệ chuyên quyền hỗ thế đã có thể ngăn-ngừa được rồi; nhưng còn cái tệ to nhất là cái tệ những người tiên thứ chỉ mất hẳn mất cái địa-vị, cái quyền-hạn còn có ở trong làng, để đến nỗi những kẻ ra làm việc làng không còn kiêng kỵ gì ai mà dành có một lối thông-đồng tác ác, như trên kia đã kể thì dùng cách gì mà cải-lương được bây giờ? Tưởng không cần phải bàn, ai cũng biết tất phải có được những người có học-thức, có thế-lực lại cầm quyền cai quản việc làng như xưa mới cải-lương được cái tệ ấy. Quan Thống-sứ ngài đã thâm hiểu như thế, nên nghĩ cách tăng cao giá-trị cái chức chánh phó hương-hội để dỗn nước lấy những người ấy ra làm. Song, như đã giải ở bài trên, cái chức chánh phó hương-hội như bây giờ khó làm sao cho những người ấy chịu ra làm được; mà theo như cái tập-quán của các làng, thì cái địa vị, cái quyền hạn của những người ấy vốn cũng đứng ngoài hội-đồng hương-chức cũ trong làng mà vẫn nay mực cầm cân được cho cả làng, không ai dám lung lao ra ngoài khuôn phép. Vậy thiết tưởng bây giờ đã đặt ra có một hội-đồng hương-chức mới để thay vào cái hội-đồng hương-chức cũ, thì ngoài cái hội-đồng hương chức mới này cũng lại nên đặt ra có một hội-đồng kiểm-đốc, gồm các ông có học-thức, có thế-lực trong làng để thay vào cái địa-vị, cái quyền hạn tiền thứ chỉ cũ; do là một cách châm-chước về cái tập-quán cũ mà điều hòa với cái thế-lệ mới bây giờ rất khôn-ngoan chu-đáo vậy.

(Còn nữa)

T.

NGƯỜI TA SỐNG ĐẾN 50 TUỔI THÌ QUẢ TIM ĐẬP MẤY LẦN?

Một nhà Y-khoa bác-sĩ nước Đức đã ngồi tính cái công việc quả tim của một người lành mạnh. Bác sĩ ấy tính rằng cứ mực trung-bình thì mỗi phút đồng-hồ, quả tim của một người khỏe khoắn đập được 4 320 lần. Tính ra thì quả tim của một người sống đến 50 tuổi đập được cả thảy 1 892 16 .000 lần. Cơ thể tính lên, ta có thể biết được công việc quả tim của người sống lâu hơn thế nữa. Bác-sĩ lại nói rằng khắp trong thân-thể người ta, chỉ có quả-tim là cái cơ-quan làm việc nhiều hơn cả.

CÁI CHÍNH-THỂ CÁC NƯỚC ÂU-CHÂU TỪ NĂM 1914 ĐẾN NĂM 1924 THAY ĐỔI THẾ NÀO?

Trong năm 1914, Âu-châu có 23 vị quốc-trưởng. Trong số ấy có 20 vị là vương, 3 vị giám-quốc.

Các vị đế-vương là :

Quốc-vương nước Anh : George V; nước Ý : Victor-Emmanuel III; nước Tây-ban-nha : Alphonse XIII; nước Bỉ : Albert 1er; nữ-vương Hà-lan : Wielhelmine; quốc-vương Đan-mạch : Christian X; nước Thụy Điển : Gustave V; nước Na uy : Haakon VII; nước Lỗ : Charles 1er; nước Bảo : Ferdinand 1er; nước Tắc : Pierre 1er; nước Monaco : Albert 1er; quận Luxembourg : Marie Adélaïde; nước Đức : Guillaume II; nước Áo-Hung : François Joseph 1er; nước Nga : Nicolas II; nước Hồ Mehemed V; nước Hy lạp : Constantin 1er; nước Mon-té-nê-grô : Nicolas 1er; nước Albanie : Guillaume 1er.

Các vị Giám-quốc là :

Giám-quốc nước Pháp : M. R. Poincaré; nước Thụy-sĩ : M. A. Hoffmann; nước Bồ-đào-nha : M. M. de Arriaga.

Trong năm 1924 Âu-châu có 20 vị quốc-trưởng. Trong số ấy có 13 vị đế vương, 16 vị giám quốc.

Các vị đế-vương là :

Quốc-vương nước Anh : George V; nước Ý : Victor-Emmanuel III; nước Tây-ban-nha : Alphonse XIII; nước Bỉ : Albert 1er; Nữ-vương Hà lan : Wilelmine; quốc-vương Đan-mạch : Christian X; nước Thụy-điển : Gustave V; nước Na uy : Haakon VII; nước Lỗ : Ferdinand 1er; nước Bảo : Boris III; nước Serbo-Croates Slovènes : Alexandre 1er; nước Monaco : Louis II; châu Luxembourg : Charlotte.

Các vị giám quốc là :

Giám quốc nước Pháo : M. A. Millerand; nước Đức : M. Ebert; nước Nga : M. Kalinine; nước Áo : M. Hunning; nước Hung : M. Horthy; Hán : M. Stanislas Wojciechowski; nước Tchécoslovaquie : M. Masaryk; nước Bồ-đào : M. Teixeira Gomez; nước Hy-lạp : M. Conundouriotis; nước Ai-nhĩ-lan : M. Cosgrave.

Các thợ mỏ không ưng làm việc thêm giờ, các chủ mỏ cho thợ nghỉ không làm việc.

Việc chính trị nước Đức

Xem như trong cuộc bầu cử mới đây, các đảng cấp tiến đắc thắng, thì có lẽ lập được một tòa nội các cũng khó. Nếu đại đa số ưng thuận các điều khoản của các nhà giám định chắc là cũng lắm người phản đối, chứ không sao không được. Vả cử xét cái ý kiến đại đa số ngày nay thì cái quan-niệm của nước Đức về các hạt sông Rhur không sao hợp với cái quan niệm của Đồng-minh được.

Tòa nội các sử Baldwin bị nghị chắc có dự bàn việc gửi M. Rathenau và Erzberger, có lẽ chánh đảng bình dân cử M. Kneiling dự một tòa nội các mới.

Nước Anh với nước Đức

Báo *Evening Standard* có nói : ở nước Anh không ai muốn hại nước Đức, song cũng không ai thấy nước Đức giá đối, mà thúc bức chịu vậy đâu.

Việc nước Ái-nhĩ-lan

Địa-hạt tự do Ái-nhĩ-lan, và xứ Ulster không hợp ý nhau về việc đặt chung giới cho hai xứ, đó là một việc đáng lo cho cuộc hòa-bình ở nước Ái-nhĩ-lan. Nếu xứ Ulster cứ nhất định không chịu đến dự hội-đồng chung giới, thì tự giao-ước của hai xứ có lẽ bỏng mất.

Nước Nga với nước Đức

Nghe đâu vì việc xảy ra ở nước Đức mới rồi, chánh-phủ Xô-viết cấm hàng hóa ở Nga không cho tải sang nước Đức.

Báo *Izvestia* có nói : chánh-phủ Đức vẫn dùng làm ngăn trở cuộc hội-nghị của hai nước Anh Nga.

Chánh-phủ Xô-viết đóng cửa bộ chánh dự sứ ở Berlin, và các bộ phó đại-sứ ở Hambourg và ở Leipzig, và đình-hoãn mọi việc đi lại với các nhà buôn Đức. Chánh-phủ Xô-viết lại định không dự cuộc hội chợ Cologne.

Việc nước Tắc

M. Patchitch không nhận lời lập tòa nội các mới.

Au-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 8 Mai 1924

Nạn tàu-bay

Tàu bay Bồ-đào-nha bay đi Macao rơi xuống, một viên đại-úy bị thương nặng.

Nga với Đức

M. Trotsky đi kiểm xét quân lính dọc đường cương-giới.

Nga với Lỗ

Liên giao của Nga và của Lỗ có việc xung-đột với nhau.

Việc nước Nga

Hai nhà kỹ-nghệ can về việc thâm thiên về đường kinh-tế ở nước Nga bị án kết xử tử, và nhiều người bị kết án tội giam.

TỐ-TUYÊN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Mai 1924

Việc kinh-tế nước Đức

Thương-gia thuộc của nước Đức chính-đốn lại chóng lắm. Cứ như các biểu đồng kê mới đây, thì số tàu Đức đi qua sông Suez từng vào bậc thứ nhì. Trong năm 1923, số tàu Đức là 247, mà số tàu Pháp là 259. Xem mấy số ấy, đủ rõ nền kinh-tế nước Đức phá đạt lắm.

Sự-tích cầu sông Cái

Từ hôm lễ khánh thành việc mở cầu sông Cái rộng thêm, xe-cộ bằng ngày qua lại đông như mắc cửi, thật là vui vẻ, mà việc lợi biết bao, nhưng sự tích cái cầu lấy thế nào, chắc cũng có người không được rõ lắm, sau đây thuật qua lại cái sự tích ấy, tưởng cũng không phải là một câu chuyện rải mùa vậy.

Cầu sông Cái vốn do quan Toàn-quyền Doumer có nghị làm từ năm 1897, để nối đường hỏa xa Hanoi-Vinh ở bên hữu ngạn vào với các đường hỏa xa khởi-hành ở Gia-lâm, bến tả-ngạn, mà đi một đường xuống Hải-phòng, một đường đến giáp giới Quảng-tây, một đường lên Vân-nam.

Trong năm 1897 nhiều hãng chế tạo nước Pháp đến đấu kiểu đấu giá để làm cầu ấy. Nhà nước ưng cho hiệu Daydé et Pillé, ở Creil làm. Làm lễ khởi công ngày 12 Septembre 1898, và làm lễ hoàn-thành ngày 28 Février 1902.

Cầu dài 1682 mètres, làm theo kiểu Cantilever. Có 2 cái cột xây, cao 43 mètres, những đó nước sông cạn nhất, đề đồng cột cũng ăn sâu xuống dưới mặt nước 30 mètres.

Cột cầu cứ một khoảng cách nhau 1<5 mètres, lại đến một khoảng cách nhau 75 mètres. Cầu sông Cái thực vào bậc lớn nhất thế-giới, mà ở đời Vân-tông này thì chưa đâu có cầu to bằng cầu này. Tục là một cái công trình làm danh giá cho kỹ-nghệ nước Pháp và nhân-công nước Nam vậy.

Cái sản cầu làm mất 5.280 tấn sắt, 38.000 m³ với gạch. Phí tổn cả thảy mất 6.000.000 quan.

Cầu lắc làm chỉ định để cho một đường hỏa xa đi mà thôi. Hai bên chỉ có hai cái bề 1 m 30 để cho khách bộ hành đi. Xe-cộ qua sông Cái vẫn phải dùng phà.

Trong khoảng 15 năm nay, thì cầu làm như thế, sự đi lại cũng không đến nỗi bất tiện lắm. Nhưng đến sau đây xe cộ ở Bắc-kỳ mỗi ngày một nhiều, nhất là xe cộ ở Hà nội, nên cần phải trù cho sự qua sông được tiện lợi hơn.

Vì vậy ấy nhà nước có dự định :

1° Mở rộng thêm cầu sông Cái.

2° Bắc thêm một cái cầu nữa.

Cách thứ nhất để tốc hơn cách thứ nhì, cho nên nhà nước dùng cách ấy.

Việc mở rộng cầu sông Cái, nhà nước đã kể từ từ trong buổi chiến-tranh. Để lúc xong việc chiến-tranh, nhà nước liền lo thực-hành việc ấy. Vì vậy ngày 30 Mai 1919 nhà nước ký hợp-đồng với hiệu Daydé về việc bắn, và đặt sai dưỡng cho xe cộ đi lại nối vào hai bên cầu sông Cái. Nhưng mấy tuần sau vì liệu và nhân công tăng giá lên nhiều quá, nhà nước đến tối hiệu Daydé xin được nhà nước cho bãi ký hợp đồng đi. Vì vậy việc mở cầu rộng thêm lại hoãn lại mãi đến ngày 4 Janvier 1922, hễn Daydé lại ký hợp-đồng mới, mà đã làm xong công việc mở rồi.

Công việc của hiệu ấy nhận làm là bỏ hai cái hè cũ đi, mà đặt mỗi bên một cái đường rộng 2m20, một cái hè rộng 1m, và bốn bộ tránh xe dài 15 mètres, rộng 4m20.

Lúc hiệu Daydé ký hợp đồng với nhà nước, vẫn chắc rằng cầu sắt gin còn tốt bền, và tại liệu của hai bên hè cũ còn dùng được. Nhưng sau xét ra tài-liệu ấy không dùng được nữa, nên ngày 30 septembre 1922, nhà nước lại ký một tờ hợp đồng phụ, để các công việc làm thêm. Hợp đồng sửa đổi lại như thế, làm cho công việc lại chậm đi rất nhiều. Hợp đồng công việc mở cầu rộng thêm mãi đến tháng Janvier 1923 mới bắt đầu làm.

Đến tháng Janvier 1924 phần bằng sắt làm xong, đến tháng février việc mở rộng cầu bên Hà-nội cũng làm xong, đến cuối tháng mars các chỗ hoành-rui bỏ phụ thêm cũng xong, đến tháng avril thì cầu lát xong, đường đi lên cầu ở hai đầu cũng làm xong nốt.

Trong việc mở cầu rộng thêm này, chưa đầy 15 tháng giới mà thao xong 600 tấn sắt, mà 200 tấn đem dùng lại được, đặt xong hơn 2.100 tấn sắt mới, 1 600 thước đường gỗ. Ngoài công việc bằng sắt gỗ của hiệu Daydé làm, nhà nước lại con đổ bắt hàng vạn thước đứng, xây gạch đá hàng trăm thước đứng.

Công việc mở cầu sông Cái rộng thêm phí tổn cả thảy mất độ 1.200.000 đồng.

X.

Tự do diễn đàn

Bàn góp về sự dịch hai chữ « agent technique »

(Lời bàn khác hẳn tờ trước đến nay)

Gần đây chánh-phủ thấy hai ngạch *commis* và *agent technique*, khi viết sự giao-tế đều dùng hai chữ « thamtá », thì có điều lắm mà không phân biệt được đẳng nào là ngạch chuyên-môn. (Sự lầm này rất là quan-hệ cho sở Lục-lộ hiện thời có đủ cả hai ngạch) nên đã kỳ nghị định dịch hai chữ *agent technique* là « cán sự ».

Vì sự dịch lại đó mà trong các hàng làm việc ở các ngạch đó cho là ta lại mà đứng lên xin cả quốc dân nghĩ dịch hộ hai chữ khác để rồi liệu xin chánh-phủ chuẩn cho.

Tôi cũng là người trong quốc-dân, mà lại là người đứng giữa, không ở ngạch *commis* cũng không ở ngạch *agent technique*, không có can-thiệp gì với hai bên, xin cũng cứ bình tĩnh bày tỏ ý-kiến của tôi, may ra hợp tai các ngài chăng?

Sự dịch hai chữ *agent technique* đến nay bàn đi bàn lại đã lắm. Nào là những chuyên-tá, chuyên-môn tham-tá, hiệp tá, kinh-lý, kĩ-sư, tá-vụ chuyên-môn, công-tá, lâm-tá, nông-tá, giám-sự, tham-chuyên, tham-lý, tham-vụ, tham-sự, thái-tá, [illegible] sau giấy trang mực đen, mà rút lại vẫn chưa ra đâu vào đâu cả.

Cái thảm ý của chánh-phủ đổi lại dịch hai chữ *agent technique* là cán-sự là thế nào? là sự rằng trong khi bổ dùng ở các giấy tờ, trong khi xưng hô lúc giao tế nếu cũng gọi là « ông tham » thì lẫn lộn mà có khi lầm phương ngại cho sự hành-chính của nhà-nước, nên phải đổi lại hai chữ « tham-tá » ra « cán sự » nhà-nước đã từng các ông, thật là tăng nghĩa mà thật là hay. « Cán » nghĩa là gì? là cần dùng công việc, tại là công cần nữa, đến cơ chuyên chỉ làm một công việc, thật là chỉ rõ một hạng người xuất thân ở trường chuyên-môn mà cần dùng một công việc nhất định, chẳng là có giá-trị lắm sao? Cứ kể ra thì hai chữ đó còn có phần hay hơn hai chữ « tham-tá » mà xưa nay vẫn quen dùng mà chỉ các ông *agent technique*, tức rằng các ông này không biết cái hay đó, lại bỏ cái thực đi tìm cái giả, bỏ cái chất thực đi tìm cái bóng giả! Các ông tay không dám khoe là tài biện mật trách, song cũng kể vào hạng thông-minh sáng suốt, sao không hiểu lẽ đó, cứ phải cầu cứu nệ vụ về hai chữ « tham » với chữ « tá » làm gì? Độ các ông xem, từ xưa đến nay bao bác dịch lại hai chữ đó, đều chỉ dựa vào hai chữ « tham-tá » « tá », lại đã có lời bàn thoát khỏi hai chữ đó. Có phải là sự tôn gọi không đính vào với hai chữ đó thì không được danh-giá chăng? Ô! mất nữa thế-lý nay, được vẫn-minh rọi khắp hang cùng ngõ hẻm, mà còn chưa dành tan được màng tối hư-danh sao!

Nếu bảo rằng hai chữ « cán-sự » còn lạ tai chưa quen thì đã hẳn rồi, có cái gì mà thoạt đầu không lạ, nhưng có cái gì mà lạ mãi được. Tôi còn nhớ độ hai mươi năm về trước mới có ngạch *commis*, không gì lạ tai bằng gọi ai là « ông tham », thậm chí các kẻ nói đùa chế những là tham ăn, tham uống, v. v. Sao cũng thành quen, sao cũng thành danh giá? Chẳng qua là trước là sau quen. Nay mới gọi là « ông cán » thì có lạ tai, song vài ba năm nữa, ai tri rằng chức « ông cán » chẳng chán vạn người cầu cạnh mới được!

Mấy lời thành thực và trung trực của tôi này, dám xin chư-độc-giả lượng cho, và dám mong lọt vào tai các ông *agents techniques* mà các ông đành bỏ sự định xin dịch lại hai chữ đ, cứ việc công nhận hai chữ « cán-sự » nhà-nước đã tặng các ông, rồi ra theo công việc các ông làm, theo phẩm cách các ông trong xã-hội, mà tự nhiên hai chữ đó tự có giá-trị được, lọ là phải xin chánh-phủ đổi đi đổi lại, không những là chưa chắc được nào, mà thêm để chánh-phủ không khỏi coi người mình là trẻ con, vẫn cứ thích màu mỡ lòe loẹt, coi sự phù hoa hơn sự thực, mất đi cái quen của các sách của các bậc hiền-triết Âu-tây mà chuộng thật khỏi cái câu-nệ về hư danh. Có như thế thì nội tiếu mới tỏ ra là những bậc đã thâm nhiễm được cái văn hóa mới, trong sự thực hơn hư danh. Mong lắm thay! mong lắm thay!

Đặng-quý-Tâm.

Village de Thái-hà, huyện Hoàn-long

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NƯỚC NHẬT CHĨNH ĐỐN ĐƯỜNG VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Chánh-phủ Nhật đương dự bị đặt các đồn vô-tuyến ở trung bộ bản-quốc để trực-tiếp thông tin với Âu-châu, mà nhất là với các đồn vô-tuyến-điện Nauen và Bordeaux. Trước nhất dựng một đồn vô-tuyến ở Isami Mura, trong quận Aichi, sau đến đồn Kaizo Mura trong quận Mie. Khi nào dựng xong hai đồn ấy, thì cái chương-trình vô-tuyến-điện của chánh-phủ thực hành xong vậy. Hai đồn nói trên này thì thông tin với Âu-châu, đồn Iwoki thì thông tin với Mỹ-châu, còn đồn Hirano thì thông tin với các thuộc-địa của Nhật mà đồn vô tuyến-điện trang-trương thì thông tin với các hạt trong nước.

Tin sau cùng

Bordeaux, ngày 9 Mai 1924

Nước Đức với cái vấn-đề bồi-thường

M. Hergt, hội-trưởng chánh đảng Quốc-dân nước Đức có nói: Đảng Quốc-dân cầm quyền chính thì cũng thi hành một cái chánh-sách như khi đảng ấy không cầm quyền-chính. Cường độ thường phần-đối bản tờ trình của các nhà giám-định nhưng chúng tôi sẽ xin lánh trừ các khoản không thể ưng thuận được.

Cavite, ngày 7 Mai 1924

Cuộc bay vòng thế-giới

Có người trông thấy thiếu-tá Martin bay cách phía tây Chignik một trăm dặm, bảy giờ sau khi thiếu-tá khởi-hành. Có tin rằng thiếu-tá bay qua trên Chignik, buổi chiều ngày hôm thứ tư mà bay đến phía bể Behring.

Một cái tàu bị cướp

Tàu *Oporto* đi từ Canton đến Kowlaon bị giặc bắt. Người chủ tàu là người Bồ-đào-nha, và một người gác là người Ấn-độ bị hại. Bốn mươi người hành-khách bị bắt làm tin.

Việc nước Honduras

Các chánh đảng phản đối nhau ở nước Honduras đã ký hòa ước với nhau.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ

MMCCCLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu còn nay đạo vẫn sùng
Trong tượng Tổ-vương nên Lý đắp,
Ngoài bia Hoàng bảng dấu Lê phong
Khánh vang tiếng vẳng dòng sông Nhị
Khói tỏa hương thơm đỉnh núi Nùng
Lòng đạo soi cao vầng nhật-nguyệt,
Trời Nam vẫn vận biết bao cùng.

Phạm-huy-Hùng, Hưng-yên

MMCCCLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn đây đạo vẫn sùng.
Đôi mặt trời trăng dòng sông Nhị,
Một nền trở đậu ngát non Nùng.
Trong veo giếng Bích màu pha trắng,
Cao ngất lầu Khuê bóng vẫn hồng.
Từ Lý trải bao còn nếp cũ,
Cung tường lồng lộng khuyết thề này không.

Nghiêm-thị-Tảo
Làng Tây-mỗ, Hà-đông

MMCCCLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn truyền đất Nhị Nùng.
Miếu mạo xưa còn non nhạt thắm,
Cung tường nay đã cỏ rêu phong.
Khoa danh theo về riêng miền Bắc,
Luân-lý gây nên khắp cõi Đông.
Hỡi khách sùng văn người trọng đạo!
Bảo-tồn Khổng học với non sông.

Nguyễn-xuân-Hanh
Sở Điện-báo Tây-đăng, Sơn-tây

MMCCCLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ hương đưa ngất thái không.
Chín bực cung tường nương bóng [nguyệt,
Trăm quan áo mũ nức non Nùng.
Nền vu phẳng mặt Nhan ngồi mát,
Tường đá bằng vai Tử đứng trông.
Văn-hội khuê tinh nay sáng tỏ,
Càng thêm rạng vẻ giống tiên rồng.

Dương-văn-Đại
51, Rue de Hữu-lợi, Sơn-tây

MMCCCLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu Hà-thành bát ngát trông.
Gió thoảng cung Khuê hơi gió mát,
Trăng soi giếng Ngọc mặt trăng trong.
Cột đường cao ngất nơi Hồng Lạc,
Hương lửa thơm đưa chốn Nhị Nùng
Mọi về vui thêm ngày tháng mới,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Nguyễn-tư-Quy
Làng Mai-dịch, Hà-đông

Tin Saigon

Cuộc điều tra kỹ của một nhà nữ phóng viên báo quán Hoa-kỳ

Miss Mortha Root là nữ phóng viên của một tòa báo Hoa-kỳ, qua Saigon có xin phép quan Thống-đốc Nam-kỳ mở một cuộc diễn-thuyết bằng tiếng *anglais* cho các học-sinh trường Chasseloup-Laubat về những cách dựng nên cuộc hòa-bình của Thế-giới và cái địa vị của các bậc thiếu-niên các học-đường đối với cuộc hòa-bình ấy. Diễn giả nói một cách rất rõ ràng, rất giản dị, cho nên cử tọa lấy làm vui lắm.

Ngạch kỹ vẽ

Nay đặt tại sở Địa-chính và Họa-đồ một ngạch hội-họa (kỹ vẽ) bổ xứ chuyên về việc vẽ và sao các bản đồ.

Ngạch ấy có một bực kỹ vẽ thượng hạng ngoại hạng, hồn bực kỹ vẽ thượng hạng, sáu bực kỹ vẽ thường và một bực kỹ vẽ tập sự.

Những kỹ vẽ tập sự thi tuyển ở trong những học-sinh có bằng tốt nghiệp trường dạy vẽ ở Gia-định và trường kỹ-nghệ thực-hành mà ra.

Cái nạn ô-tô

Ngày mồng 7, hồi 3 giờ, có một cái xe ô-tô tải, khi qua đường Galliéni thì đụng phải một cái xe kéo, trong có một người dân bàn ngồi. Người dân bà chết ngay lập tức, còn người phu xe thì bị trọng thương.

Sở cảnh sát xét ra rằng lúc rẽ ro đó cái xe ô-tô tải chạy mau quá, mà hành khách có nhiều người trông thấy bác *chauffeur* hãy còn ngủ gật.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	31 độ
15 giờ	34 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ bảy, 10 Mai 1924

S. Antonin

Âm-lịch

Mồng 7 tháng tư, năm Giáp-tí

Ngày kỵ sóc
Hành Hỏa, Sao Lập, Trực Thành
Kỵ Phá-khoán, Quan Lễ
NGHI: Tế-tự, Kỳ-phúc, Khởi-hành, Kết-hôn, Động-thổ, Khai-thị, Giáo-dịch, An tang. Dương kỵ

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Mai 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 10.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 9 Mai 1924.* 3% 53,60. — 3. Thứ hoàn vốn dần 65,75. — 4% 1917 57,15. — 4% 1918 56,55. — 5% 1915-1916 68,90 — 5% 1920 84. — 6% 1920 85,55.

Hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Mấy hôm nay các thợ nhà máy điện đã bắt đầu mắc dây và đặt bóng đèn ở trên nóc nhà các công sở như phủ Toàn-quyền, phủ Thống-sứ, tòa Đốc-lý, nhà Điện-báo vân vân.

Ngày 11 Mai, buổi chiều thì có cuộc phi ngựa mà chương trình đã đăng ở sau này. Buổi ấy trường đấu mã mở cho thiên-hạ vào xem không mất tiền. Buổi tối 9 giờ thì có cuộc hòa nhạc ở vườn hoa Paul Bert và 10 giờ có cuộc đua xe đạp ở trên trường xe-đạp.

Quan Thống-sứ đe la Brosse. — Quan Thống-sứ hạng ba Blanchard de la Brosse (Paul-Marie) đã ra ngoại ngạch hiện sung chức Đại-lý coi chánh sở kiểm sát các công-binh Đông-pháp thi nay cử đi cai-trị tại Quảng-châu-loan.

Hội-đồng thành-phố. — Đến tối 15 mai này, Hội-đồng thành-phố sẽ họp tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Eckert chủ-tọa. Trong các vấn-đề bàn tại kỳ ấy thì có những việc sau này:

Số dự-toán phụ năm 1924; đơn của Ng-thị-Hai là vợ góa một người lính cảnh-sát xin tiền trợ-cứu, đơn của Phạm-thị-Nếp là vợ góa M. Ng-xuân-Cơ, thư-ký hạng nhất xin tiền trợ cứu; đơn của Mme Mus là đốc-học trường Nữ-học sinh Tây xin tiền trợ cấp cho học trò đi nghỉ mát trong mùa hè; từ họp-đồng lĩnh trưng bán rượu và cho thuê ghế ngồi ở vườn hoa Paul-Bert trong khi có âm-nhạc; sửa đổi lại điều 259 trong điều lệ thành-phố; thuế xe chạy; thuế đậu xe ô-tô tải; thuế chó; các thuế lục-lộ; sửa đổi lại các giá thuế; việc bắt các gia chủ chịu một phần tiền để làm hè; việc đổi lại giá tiền điện; việc lấy thêm nước; việc dựng một cái nhà thương; việc di cái tượng Monument à la France; việc đổi lại giá tiền cho thuê các công-thổ; việc dựng tượng quan nguyên Toàn-quyền Van Vollenhoven ở một công-viên thành-phố; việc sửa đổi lại lệ làm nhà, vân vân.

Những ngày nghỉ lễ và nghỉ hè. — 1° Về dịp lễ *Ascension* tới nơi này, các học-đường sẽ được nghỉ ngày thứ năm 29 Mai.

2° Về dịp lễ *Pentecôte* tới nơi này, các học-đường sẽ được nghỉ ngày thứ hai 9 juin.

Còn ngày nghỉ hè năm nay, thì đã ấn-định như sau này:

Các trường Pháp

Bắt đầu từ ngày 16 juin đến hết ngày 14 Septembre.

Các trường Pháp-Việt

Bắt đầu từ ngày 16 juin đến hết ngày 31 Août.

Việc báo tin phi-tướng Pelletier d'Oisy tới Hanoi. — Cuộc bay của trung-úy Pelletier d'Oisy từ Pháp sang Nhật, chưa biết rõ ngày nào tới Hà-nội. Hễ khi nào có điện-tín báo rằng máy bay đã tới Vinh thì ở trong thành và ở Đồn-thủy sẽ bắn chỉ thiên hai hồi đại-bác mỗi hồi ba phát để báo tin cho nhân-dân Hà-thành biết trước mà xuống Bạch-mai xem. Hai hồi đại-bác ấy sẽ bắn trước khi máy bay tại Bạch-Mai độ 45 phút đồng-hồ.

Lễ phát thẻ trọng thể. — Sáng hôm nay hồi 8 giờ quan Cố-vấn Morché lĩnh chức chánh tòa Sơ-thẩm Hanoi được thăng chức chánh thứ nhất tòa Thượng-thẩm thay quan Chánh thứ nhất Delprat về hưu trí đã làm lễ phát-thẻ tại tòa Thượng-thẩm để nhận chức mới.

Các quan tòa Sơ-thẩm và Thượng-thẩm, các luật sư, các viên chức trong ngạch Tư-pháp cùng các quan văn võ quen biết ngài, và các học sinh trường Luật đến dự lễ đông lắm.

Vì quan chánh thứ nhất Morché có tang, nên ngài không muốn làm lễ phát thẻ tỉnh đình, mới các quan thủ hiến các sở đến dự lễ và làm tiệc sâm-banh như các quan trước.

Cuộc đua ngựa. — Đến ngày chủ nhật 11 Mai này, lại có cuộc đua ngựa để kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. Chương-trình như sau này:

Giải Nhà-quê chạy 1.200 m.

Giải Presto II chạy 1.800 m.

Tên thuồng ngựa	Tên ngựa
Ta-duy-Tư	Sidi
Cửa cấm	Pyrrhus
Blanche	Défi
Đ. K. Long	Promodo
Ng-h.-Hợi	Sans-souci

Giải Jeanne d'Arc chạy 1.600

France	Chocolat
Ta-duy-Tư	Thất-khê
—	Ngọc-hà
Cerise	Victorieux
Cửa cấm	Phidias
Blanche	Durandal
—	Balonnette
G. F.	Démon

Giải Turenne chạy 2.400

Blanche	L'Yser
—	Brûleur
—	Brise-cœur
Casabianca	Victoire II
—	Étincelle
Métropole	Surprise

Giải Condé chạy 2.500 m.

Cửa cấm	Coco
Ng-huy-Hợi	Rigadin
Roché	Béguin
Blanche	Dictateur
—	Chatouille

Giải Romes chạy 1.400 m.

Lê-Đ.-Tiên	Long-mã
Roché	Espoir
G. F.	Diablotin
—	Etoile
Tạ-duy-Tư	Sidi
D. K. Long	Sept-pagodes
Blanche	Long-cân
Tango	Cyrano
Ng-huy-Hợi	Dominateur

Tem bán làm phúc. — Số tiền tem bán làm phúc cho các trẻ con mồ côi về việc chiến-tranh trong tháng ba năm 1924 được là 237 f 40

Những số bán trước	57.627,09
Cộng đến cuối tháng mars 1924. . . .	57.864 f 49

Hội-đồng nhà hát. — Nghe đâu Hội-đồng nhà hát Tây đến thứ bảy nầy sẽ họp để xét những đơn của các chủ phường hát xin lĩnh trưng vụ hát Tây cuối năm nay ở hai thành-phố Hanoi và Haiphong.

Một câu hỏi nha Thương-chính. — Muối độ này khan lắm, chẳng những ở phía Bắc Trung-kỳ mà cả ở các tỉnh ngoài Bắc nữa. Vì khan mà những nhà buôn muối bắt chẹt người ăn cứ tăng giá lên mãi.

Như ở Nam-định độ này phải tranh nhau đánh nhau mới mua được muối ở sở Thương-chính về. Người ta nói là tại độ này người **Trung-hoa tải muối về Tàu nhiều lắm, mà đắt họ** cũng mua, cho nên thiệt lấy đến dân ta, khiến cho nhiều nơi phải bán ra rẻ một cách lạ thường, có nơi phải đồ cả từng gánh cả đi, như là ở Thanh-hóa mấy bữa nay. Nếu muối ở ngoài ta hiếm thật thì tưởng sở Thương-chính nên dự phòng trước mà tải ở Nam-kỳ và phía Nam Trung-kỳ ra cho ta đủ dùng, sau nữa là nên cấm những kẻ gầm muối bắt chẹt người mua một cách thái quá như độ này mới phải. Vậy vì lẽ gì mà muối đắt như vậy, tưởng sở Thương-chính nên công-bố cho công chúng biết.

Thi bằng Thành-chung Pháp-Việt. — Các viên chức có tên sau này được cử vào chấm bài thi tốt nghiệp Thành-chung, mở tại Hanoi ngày 22 Mai:

Chánh hội - đồng: M. Brachet, thượng hạng giáo-sư hạng nhì;

Phó hội-đồng: M. Pujarniscle, đốc học trường nam Sư-phạm; Hội-viên MM. Bouder, chánh đốc sở Lưu trữ công-văn; Saubra, chủ sự hạng nhì; Giraud, biên tập hạng nhì ngạch cai-trị; Mme Brachet, đốc học trường nữ Sư-phạm; MM. Lomberger, đốc học trường Bảo-hộ; Pouget, đệ nhì cấp, thượng hạng giáo-sư hạng nhì, Le Breton, đệ nhị cấp thượng hạng giáo-sư hạng ba; Burnier, đệ nhị cấp thượng hạng giáo-sư hạng nhất; Prévot, đệ nhị cấp giáo-sư hạng nhì; Petelot, đệ nhì cấp giáo-sư hạng nhì; de Rozario, đệ nhị cấp giáo-sư hạng ba; Drouin, đệ nhì cấp giáo-sư hạng ba; Foulon, đệ nhì cấp giáo-sư hạng tư; Rosmann, đệ nhất cấp thượng hạng giáo-sư hạng nhì; Houllier, đệ nhất cấp thượng hạng giáo-sư hạng ba; Laot, đệ nhất cấp giáo-sư hạng nhì; Mme Pouligo, thượng hạng giáo-học hạng ba; Melle Prével, Mmes Hettich, Troussard giáo-học hạng nhất; Roumengous, giáo-học hạng nhì; MM. Hiéroliz, đốc học trường Kỹ-nghệ; Bui-Kỷ, Đàn tự giáo-sư trường Cao-đẳng Sư-phạm; Dương-quảng-Hàm giáo sư hạng ba ngạch Thanh-chung học; Đỗ-đình-Nghiêm, giáo học thượng hạng ngạch nhì trường Thực-hành phó Đốc-học-Vị; Phạm-v-Thu, giáo-học thượng hạng hạng nhì trường nữ-học phó Ham-long.

Hỉ tín. — Bản-quán được tin mừng rằng đến mồng tám tháng tư tại Hanoi, M. Ng-khắc-Nguyen, thư-ký tại Đông-pháp Văn-thư-viện sẽ thưa mệnh song đường làm lễ thành hôn, tại đường số 75, số nhà 27 B. Hanoi.

Bản-quán có lời mừng M. Nguyên cùng tân giai nhân.

Tòa Thượng-thẩm. — *Án cướp thuyền.* — Tòa Nam-án tỉnh Pau-thọ phạt tù tên Đàm-xuân-Am, Ng-thế-Long, Ng-văn-Tư tức khán Tư, Ngô-văn-Tống mỗi tên 5 năm khổ sai và 5 năm quản thúc, tên Đàm-văn-Nhân, Ng-văn-Chiêu tức bếp Chiêu, Lê-doãn-Lạt tức hai Lạt, Lê-công-Chúc tức hương Chi, Lương-văn-Tuy, Ng-văn-Chính tức Quang Cảnh, Đỗ-văn-Chuyên tức cả Thung, mỗi tên 3 năm tù và tội ăn cướp thuyền chở hàng hóa đậu ở bến sông Thao, đáng giá 2000 đồng. Tòa Thượng-thẩm tha cho tên Lê-doãn-Lạt tức hai Lạt vì tòa xét không đủ chứng cớ và y án phạt những tên khác.

Đánh người bị thương. — Lê-văn-Nhất tức Tổng-Noãt bị người làng tên là Tống-Phượng thưa rằng một hôm vì chuyện thù-hằn nhau đem n người nhà là lũ tên Lê-văn-An cầm dao, gậy, đón đường đánh người ấy và vợ con người ấy bị trọng thương. Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên xét phạt Lê-văn-Nhất tức Tổng-Nhất, Lê-v-An, Lê-văn-Chánh, Lê-văn-Hanh, Lê-v. Kệ, Lê-văn-Lai và Lê-văn-Tư mỗi tên 2 năm tù và bắt phải liên đới với nhau bồi 100 đồng cho những người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm xét chỉ có tên Lê-văn-An đánh người ấy cùng vợ con người ấy thôi nên phạt 6 tháng tù và bắt phải bồi 100 đồng cho bên nguyên, còn những người bị kiện khác thì được tha cả.

Án cắp trâu. — Tòa Nam-án tỉnh Phúc-yên phạt tên Ng-văn-Nhuận 4 tháng tù về tội ăn trộm trâu, tên Ng-văn-Ân là bồ đề, Ng-văn-Hiệp là anh ruột mỗi tên 20 đồng vì tội đồng đẳng về việc trộm ấy. Tòa Thượng-thẩm y án.

Trèo tường ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây phạt tên Ng-văn-Vinh tức là Ng-văn-Lương 3 năm tù về tội dương đêm trèo tường vào nhà một người làng, chực ăn trộm. Tòa Thượng thẩm y án.

Cầu bụi chẳng tờ. — Tòa Nam-án tỉnh Phúc-yên phạt tên Ng-văn-Hưu 3 năm tù, tên Ng-văn-Tân và Trần-đình-Hạ mỗi tên 2 năm tù về tội ăn trộm 2 con trâu của chùa Trung oai huyện Đông-anh. Tòa Thượng-thẩm y án phạt cả ba tên ấy nhưng cho chúng hưởng án treo.

Ăn cướp ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Nguyễn-văn-Bích, Ng-văn-Thăng, Bùi-văn-Hằng, Bùi-v Lộc, Bùi-v-Giám, Ng-v Giật mỗi tên 10 năm tội đồ. Phùng-v-Hệ 5 năm tội đồ về tội ăn cướp một nhà ở làng Lạc-đạo. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Bích, tên Thăng và tên Giật, còn những tên phạm khác đều được tha cả, vì xét không đủ chứng cớ.

Bùi-v-Kính và Bùi-v-Huệ phải tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt mỗi tên 6 tháng tù về việc ăn cắp đồ đạc được tòa Thượng-thẩm tha cả vì xét không đủ bằng chứng.

Du dăng và trốn sưu. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt Ng-v-Phúc 3 tháng tù về tội du dăng và trốn sưu. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ve gái không dắt, lấy điềm đốt nhà. — Tòa án binh ngày hôm qua có xử việc ấy là việc chú bếp-khố đỏ Lê-văn-Tuyên đóng tại Sept-Pagodes cùng với một người bạn lính là Ng-hữu-Bền lấy điềm đốt nhà người ta. Số là hai chú điền đông được ít lâu, thấy ở nhà hàng thịt kia có người em gái cũng xinh xắn thì sinh lòng dòm dỏ. Tuyên ta điều giạm hỏi mấy lần, nhưng người ta không thuận. Tuyên lấy điều làm tức lắm, vẫn cứ ý cầm thù. Tối hôm 7 janvier cùng với bạn là Bền, vào một nhà hàng cơm gần nhà hàng thịt đánh chén say rồi nói rằng: «chẳng giết nó thì ta cũng đốt nhà nó mới nghe».

Đến nửa đêm thì nhà người hàng thịt bị cháy thật, là tên Tuyên mượn bao điêm của tên Bền mà đốt nhà người ta. Lửa mới bốc lên thì hai tên chạy trốn mất. Nhưng người ta biết tri hô ngay tai chữa được cho nên thiệt hại cũng không mấy.

Hai tên không biết rằng đốt nhà người ta tội phải xử tử, mà có giảm đẳng nữa thì cũng chỉ rút đến 5 năm khổ sai là cùng. Nhưng vì không có chứng cớ rõ ràng cho nên hai tên không phải cái tội nặng ấy, mà tòa chỉ phạt tên Tuyên có một năm tù và tên Bền 6 tháng tù thôi.

Ngạch Học-chính. — M. Chu-doãn-Bình, trợ giáo tập sự tại Hưng-nhân (Thái-bình) được nghỉ phép dưỡng bệnh 30 ngày. M. Phạm-đăng-Tiêu có bằng Sơ-học được bổ thay trong khi M. Bình ngũ vắng, tiền phụ cấp mỗi ngày là 5 hào.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương trình từ ngày thứ 7 đến ngày thứ bảy 10 Mai 1924.

Các phim mỹ thuật của Pháp

TÍCH MILITONA

Bi-kịch chia làm năm đoạn

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Chương trình từ thứ sáu 9 đến ngày thứ năm 15 Mai 1924.

Các phim rất đẹp của Pháp

TÍCH L'ILE SANS AMOUR

Một tích văn-chương có bốn phần

Ngày mai sẽ chiếu tích

L'AFFAIRE DU COURRIER DE LYON

Rất hay rất lạ

Việt-Nam thanh-niên hội. — Chủ-nhật sau là ngày 11 Mai hồi 7 giờ rưỡi tối ở hội V. N. T. N., sẽ có hội-họp đàm-đạo nó về đầu mục « Các hạng người ở trong xã-hội ».

Ông Lê-phan-Thoại là học-sinh trường Cao-đẳng Thương-mại sẽ khai diễn. Xin mời hết cả các quí-vị hội-viên lại dự đàm-đạo. Nay đã cáo-thỉnh ở trong các báo thì không có thư mời riêng từng người, xin các ngài nhớ đến cho.

V. N. T. N. H. lai cảo.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10

Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0, 20

Thuyên chuyển. — Các viên thừa phái có tên sau này phải đổi lẫn cho nhau:

1 M. Nguyễn-khắc-Phúc, thừa phái hạng ba tại Bắc-ninh và M. Nguyễn-trọc-Hoan, thừa-phái hạng năm tại Lạng-sơn.

2 M. Trần-Hưu, thừa-phái hạng nhì tại huyện Bình-xuyên (Vĩnh-yên) với M. Phạm-ngọc-Tham, thừa-phái hạng năm ở châu Hàm-yên (Tuyên-quang).

3 M. Hàn-đức-Luyện, thừa-phái hạng tư tại huyện Đông-triều (Hải-dương) và M. Ng-duy-Thoan thừa phái hạng tư tại châu Ngân-sơn (Bắc-kạn).

Ăn cắp của nhà thương. — Ngô thị-Nu 17 tuổi và Võ-thị-Kỳ 22 tuổi là khán-hộ đàn-bà ở nhà Thương bảo-hộ cùng ở với nhau một nhà số 24 đường Julien Blanc ăn cắp của nhà thương hai cân bông đều phải giải vào Tòa án.

LỜI RAO CẦN KÍP

Hiệu QUẾ-LÂM tôi trước ở số nhà 20, phố Phúc-kiên, chuyên bán Sâm, Quế, Thục, Cao, cũng thật giá đúng, và có tìm-kiếm được hắc mõn thuốc gia-truyền kinh-nghiệm chế thành hoàn tán, dùng rất linh-nghiệm, đã mấy năm nay được các qui khách chiếu-cố rất nhiều. Nay vì dời nhà sang số 42, cũng phố Phúc-kiên; vậy xin có lời kính-trình các qui-khách nhớ cho.

Hiệu QUẾ-LÂM
42, Phố Phúc-kiên, Hanoi
Chủ-nhân Dương-bá-Trạc *kính*

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Nạn ô-tô. — Ngày 5 Mai, hồi 5 giờ chiều, M. Bourbon là khoáng-học địa sư, đi xe ô-tô ở Hanoi xuống Haiphong; khi đến Hải-dương, vì có một người rẽ ngang qua đường cái, cho nên người cầm máy phải lái xe để tránh, thì lại đụng phải một người khác đi cách đó độ vài thước với một cái xe kéo. Người bị nạn đau đuá quá nặng đi, phải chở ngay về nhà thương để chữa.

BẮC-NINH

Hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Chương-trình ngày hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc như sau này:

Thứ bảy 10 Mai

Cắm cờ.

20 giờ 30 rước đèn.

Chủ-nhật 11 Mai

7 giờ 30 điểm binh ở đường Borgnis-Desbordes.

20 giờ 30 đốt đèn ở các công sở.

Khánh-thành việc cất mộ chúng sinh. — Thập phương quyên trợ, phương danh xin kê liệt như sau này:

Bà phán Mè 2 p; bà Phúc-thịnh, hàng Cân Hanoi 1 p; Phạm-xuân-Lang, hàng Phèn Hanoi 1 p; hiệu Mỹ-ngọc hàng Trống 1 p; cô hai Kỳ 1 p; Phạm-xuân-Cần, hàng Trống 1 p; ông lý Khung, sông Tô-lịch 2 p; bà đốc Chinh, hàng Bát 1 p; bà Giáo, hàng Phèn 2 p; Hiệu Đức-tiến, hàng Sắt 1 p; Ng-v-Ái, lý-trưởng hàng Giấy 2 p; Ng-văn-Ý, hàng Than 2 p; Lê-quang-Sung, ngõ hàng Đậu 2 p; Phạm-xuân-Trung 1 p; hiệu Giụ-nguyên Thạch-an 2 p; ông cai Hựu hàng Đậu 1 p; ông cai Chúc 0 p.50; Ng-v-Hai Cầu gỗ 1 p; cụ lý Kim phố Mới 1 p; ông chưởng Cót, hàng Buồm 3 p; hiệu Phương-đình Cầu gỗ 0p.50; Ng-hữu-Sinh hàng Đậu 1 p; Ng-đức-Thắng Ngõ trạm 2 p; Đỗ-bá-Uy, hàng Trống 2 p; Trần-đình-Ái, hàng Bông 1 p; cụ ba Thục, hàng Hòm 1 p; Lưu-quang-Giữ Yên-phụ hậu 1 p; cả tòa hương hội làng Đình-bảng 3 p; phó hương hội Ng-tất-Tuy 1 p; Ng-tiến-Hằng Đình-bảng 1p; Ng-danh-Hoàn 1 p; Ng-phụ-Mão 1 p; Thạch-thị-Vân 0 p.30; Đỗ-viết-Hàm 0 p.70; Ng-thọc-Điền 1 p; Ng-văn-Thể 1 p; Ng-tất-Chữ 1 p; Ng-duy-Năng 1 p; Ng-duy-Đôn 0 p.50; lý-trưởng Ng-duy-Lịch 2 p; Ng-phụ-Hòe 0 p.50; Ng-phụ-Sất 0 p.50; Đỗ-thị-Vân 0 p.60; Thạch-v-Mẫn 0 p.20; bà Bảy 0 p.30; bà Tuân 1 p; bà đồ Đông 0 p.50; bà tham Tin, Tiền-an 1 p; phán-sự Mai-thế-Thanh 0 p.50; phán-sự Ng-tiến-Tài 0 p.5u; phán-sự Ng-gia-Trân 0 p.50; bà hai Chuốt 1 p; bà cả Bát 0 p.20; ông ký Thập Bắc-giang 1 p; Thăng-ký hiện 1 p; Ng-thị-Chinh 1 p; Vũ-văn-Thanh 0 p 30; bà Mão 0 p.50; Long-ngự hiệu 0 p.20; Ng-thị-San 0 p.50; Toàn-đức hiệu 0 p.20; L. V. Đức 0 p 10; Phạm-

(Xem tiếp trang thứ bảy)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 nhân-kính
Mặt mỏ kim
có chất da-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

CHÈ HẢO-XUÂN
金泰正號
子獅名茶
Bản-hiệu mới có mấy thứ chè Đầu-xuân sang trước các cửa hàng để bán hầu các quý-chức các thứ như sau này :
Ngũ-phúc, Như-ý,
Thiên-thái, Minh-thái,
Tam-hỷ, Kim-mậu.
Mấy thứ chè này rất tốt giá lại phải chăng, xin mời các ngài lại mua giúp cho chúng tôi lấy làm đa tạ.
KIM-THÁI
HANOI : phố hàng Ngang, số nhà 3
HAIPHONG : phố Khách, số nhà 140
2101

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Đông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giáp phố hàng Gai số 83

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng rao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ ra lắm lúc lại không đổi được, lại biết thực trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ
« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »
Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Các sự
lạ lùng trên da
thân người
Trong một khoản mặt da độ chừng năm sáu phân vuông thì có ít nửa là hai ngàn bảy trăm cái lỗ chôn lông, tại có đó mà cho da có hơi ra hơi vô. Nếu có buội bậm đóng nghẹt thì hơi khí xuất nhập sao đặng. Bởi đó nên xà-bong làm chỗ phải có bọt nhiều đặng để thấm vô chôn lông làm trôi sạch đồ dó quẹ, mà làm cho nước da sạch sẽ trở nên tốt đẹp.
Savon Cadum

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG
Theo tinh tự-nhiên ta đã thấy, chư không như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kỹ kẻo nhầm to !!!

ngọc-Ái 2 p ; Ng-ngọc-Liên 0 p.10 ; Ng-ngọc-Ly 0 p.50 ; Thị Đàm 0 p.15 ; Ng-xuân-Hoằng 0 p.60 ; Đào-ký hiệu 1 p ; Nghiêm-đình-Bảy 0 p.50 ; Ng-đình-Chính 1 p ; Ng-thị-Sự 0 p.50.

(Còn nữa)

Hội-đồng tổ-chức lại chỗ

PHÚ-THỌ

Xuýt cháy nhà — Đêm hôm mồng 6, ở phố Cao-de có một nhà kia thờ điện lên đèn, trống phách suốt đêm, khói hương đầy nhà, từ dưới đất lên đến gần nóc nhà chỗ nào cũng những hương thắp đỏ rực, vì thế mà tàn hương rơi vào một cái hồ than để cạnh điện thờ, cháy âm ỷ, không biết. Đương lúc thánh ốp đồng truyền phán, các con công đệ tử con mải kêu cầu, thì hồ than bốc lửa lên to lắm, bấy giờ đồng mới tháng mà kêu hỏa tốc, mọi người mới biết vào chữa chạy mãi không tắt được ngay. Sau phải hô hoán lên thì những nhà hàng xóm đến mới tắt được. Cũng may hàng xóm chưa ai ngủ kỹ, không thì điện thờ đã thành thêm được mấy bồ than nữa.

NAM-ĐỊNH

Thuyên chuyển. — Ông Hà-duy-Thành, tri-phủ Nghĩa-hưng thuyên đi Lạng-sơn đã cùng với qui-quyến khởi hành hôm thứ năm 8 Mai.

VIỆC KINH-ĐÔ

Cọp. Vùng núi Mõi-nẻ gần Bìa có một con cọp hẫu quá, đang ban ngày mà dám xuống đồng mà bắt trâu bò, người ta bỏ reo cũng mỗ đánh đuổi mà cũng không sợ. có khi người cày cấy dưới ruộng, thì lấp loáng trong các bụi bờ hai bên thấy có con cọp ấy đến rình. Rứa mà người ở xứ đây đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ

Cọp. Vùng núi Mõi-nẻ gần Bìa có một con cọp hẫu quá, đang ban ngày mà dám xuống đồng mà bắt trâu bò, người ta bỏ reo cũng mỗ đánh đuổi mà cũng không sợ. có khi người cày cấy dưới ruộng, thì lấp loáng trong các bụi bờ hai bên thấy có con cọp ấy đến rình. Rứa mà người ở xứ đây đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ

Có nhiều người ở Truồi có súng đạn thường đến đó săn bắn nai man luôn nhưng hễ đi mà gặp dấu cọp thì lại kiếm đường mà lui, nghĩ cũng tầm thường thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Việc người thắt cổ ở Lập-yên. — Cái người quê ở Hà-đông làng Thạch-thượng xóm Thạch-bạ (Bắc-kỳ) thắt cổ chết trên cây mù-u gần một bên gành đá thuộc địa phận làng Lập-yên, tổng Yên-cư, huyện Phú-lộc tỉnh Thừa thiên thì nay những người thân-thích nhân xem báo mà tìm thấy tên họ quê quán người ấy. Vậy đã tìm đến tận nơi tìm được hài cốt rồi. Mấy người thân-thích ấy nói rằng người chết ấy vốn là cùng mấy anh em vào Kinh để sơn thếp những cung điện trong Đại-nội, nhân hôm ấy khó ở xin nghỉ ở nhà để dưỡng bệnh rồi không biết vì sao mà đi mất, tìm dâu cũng không thấy thì cũng tưởng rằng đi đâu đấy lỉ hôm rồi lại về, vì ở với anh em cũng chẳng điều gì chết chóc mà cả không ngờ một hôm ông chủ sơn đọc báo *Trung-Bắc* thấy tên người ấy chết thắt cổ tại đấy mới biết. Lạ thật!

QUẢNG-NAM

Cá ông (cá voi) cứu người. — Một chiếc mành buôn của người ấp Tiên-cựu làng Ngọc-chuyết, huyện Hoằng-hóa, tỉnh Thanh-hóa chở những vải và chiếu ở Bắc vào Nam, khi đi đến hải phận Quảng-nam xảy bị một cơn gió dông tố to thình lình làm cho chiếc mành phải dắm, trong mành cả chủ cả trai bạn là bảy người, khi mành chìm xuống thì phải tản nát xiêu lạc nhau cả, về sau có một bọn 4 người vào được đến bờ, bốn người ấy thuật câuyện lại rằng : « trong khi mành dắm thì mưa gió trời nước tối tăm không còn thấy gì được nữa, mỗi người đều xiêu lạc mỗi đường mà không biết vì sao mà sống lại đưa đến bốn người lại một cọm, rồi lại vớ được một tấm ván nhỏ thế mà nhờ tấm ván ấy mà cả bốn người tự nhiên được đưa vào đến bờ. Cách một hôm sau lại tìm được cả bọn ba người kia, một người trong bọn này nói rằng khi mành đắm thì mê hoảng không còn biết gì nữa, thế mà dẫn dẫn vào được bờ khi nào không biết.

Ấy chỉ có rứa mà họ nói là cá ông (cá voi) cứu không rõ họ nghiệm được những sự gì mà yên tri rằng hễ người có phúc lỡ bị đắm thì có cá ông cứu, ta cũng không thể sao mà hỏi họ cho rõ những cách thức lúc bấy giờ ra làm sao. Vì những lời họ thuật lại toàn bởi sự suy xét. Dầu sao mặc lòng, nhưng ta cũng tìm được một điều có ích cho họ ở trong sự mê-tín này. Sự ích đó là khi bị đắm dầu ba đào hùng dũng đến đâu bọ cũng không ngã lòng, vì họ đã sẵn có cái hi vọng sẽ được cá ông đến cứu cho nên lúc đã nguy đến nơi mà họ vẫn có đủ sức mạnh để mà lội lăn chống chỏi.

Việc Nam-kỳ

VĨNH-LONG

Xử tử tên Thạch-kẽ. — Hồi 6 giờ sớm mùa 26 avril mới rồi, tại Vĩnh-long có xử tử tên Cao-mên Thạch-kẽ ba mươi làm tuổi phạm tội giết người.

Nguyên ngày mùng hai tháng ba năm 1922 bỗng nhiên người ta gặp một cái tử thi dựa bờ ruộng làng Hội-nhất (Trà-vinh) tra hỏi ra mới biết là thầy của tên Thạch-Cane ở làng Long-trường. Vốn bữa chiều 31 Janvier thì tên này đi coi hát Tiều ngoài chợ Long-trường. Khi tan hát rồi đã lâu, mà tên này không thấy về, vì nó bị người giết chết rồi bỏ vô bao bố cột lại, máu chảy dầm dìa khó nhìn mặt được, dấu của nó thì bị xà-xẻ dính mau cũng cả thảy, còn hai cái chân thì cũng bị nhiều vết chém nữa nên khó mà nhìn mặt là ai.

Cha của tên bị giết khai rằng lão nghi cho tên Kế, Át, Ui, Em, và Nôm, ở chung một làng (Long-trương) giết con lão ; vợ tên ấy cũng kuai y như lời cha chồng rằng ngui quyết cho mấy tên kể trên kia giết chồng của nó, vì là lúc nửa đêm khi nó thức dậy nó thấy mấy tên ấy khiêng cái tử thi của chồng nó ra khỏi nhà mấy tên ấy.

Bởi vậy cho nên Tòa liền sai bắt mấy tên đã bị cáo, đặng tra hỏi, thì trong bọn ấy có tên Kế là chánh phạm nó khai hết đầu đuôi tự sự vì sao mà ra cái án mạng này.

Nó khai rằng nó giết tên Cane cốt để trả tư thù về việc tiền bạc và vợ của tên Cane, nhưng một mình yếu thế nên mới đến cậy anh nó giúp sức với nó mà hành sự. Khi trù mưu định kế xong xuôi rồi, nó mới đến rủ tên Cane đi ra chợ coi hát Tiều.

Khi tan hát nó mới mời tên Cane lại quán ăn uống chơi rồi sẽ về ngủ. Tên Cane thực lòng không ngờ, nên vui lòng theo tên Kế đi yến ẩm, khi ăn uống no say rồi đồng hè cùng nhau đi về nhà.

Lúc đi nửa đường thình linh tên Kế ngoái lại chém tên Cane rồi mấy anh em bạn của Kế mai phục ở dựa bờ ruộng nhảy ra giúp Kế mà chặt đầu tên Cane, chúng nó muốn cho người đừng biết tử-thi ấy của ai nên mới tính chặt luôn bộ giò rồi bỏ vào bao bố cột lại khiêng đem đi đến phần ruộng ở rành làng khác mà chôn.

Bởi có đã thuật trên kia nên ngày 24 avril 1921 Tòa đại-hình Vĩnh-long kết án xử tử tên Thạch-kẽ.

Lúc đầu tội nhân ra pháp-trường thì thiên-hạ tới coi đông nứt bấy giờ tên Thạch-kẽ tuy là gần bị ha sắt mà sắc mặt cũng vẫn như thường lại đòi ăn uống cho no say, rồi mới đành ngửa cổ.

Sau giờ dùng, đọc án vừa xong thì hành hình.

(Xem trang thứ tư).

SẮN-NHIÊN-ĐÀI

Nhân dịp sắp đến ngày hội Thánh Jeanne d'Arc, bản-hội đang sửa soạn làm một cảnh rất đẹp mà để chúc mừng ngày hội thêm trọng thể, là cảnh : *Hoạt tượng Đông-pháp* dưới cờ ba sắc (Protection de la France en Indochine).

Bản-hội lại chọn cả tích hát rất hợp vào ngày hội là tích :

ĐỐI CHỮ ĐỒNG TÂM

Tối thứ sáu 9 Mai 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

THIÊN TƯỚNG CÁT NHÂN

(Hát chèo)

Tích thứ hai

TRẦN-KIM-ĐỊNH GÁNH THỊT

(Hát tuồng)

Tối thứ bảy 10 Mai 1924

LIỆT-SỸ KIỂM

(Hồi thứ hai)

Người lành mặt kẻ riêng lòng,
Vàng ai ai nỡ đeo bòng với ai.
Má hồng chưa thắm đã phai,
Nhẻ đâu liệt nữ có hai đời chồng.

Tối chủ-nhật 11 Mai 1924

ĐỐI CHỮ ĐỒNG TÂM

Tích hát đặc biệt hát mừng ngày hội Jeanne d'Arc. Có bày một cảnh Hoạt tượng Đông-pháp dưới cờ ba sắc.

Bán vé từ tối thứ bảy

Ngày mùng 7 tháng năm, nhân-hiệu Khải-... các quý-khách ... các ngài tới chơi phê rằng :
Chiều nay đại được phòng cầu MONTÈS ... ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ để tăng ngon đang qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc phê thị gửi cho ... phòng chế-tạo để tỏ thành-ý.
Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Số 20

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tên thừa-sai nói :

— Nếu không có ở nhà thì để tôi viết chữ để lại. Khi *Ngụy* tiên-sinh về trông thấy, sẽ biết sự-tình.

Thôi-thị nghe nói, mới bảo con *Tiêu-hồng* ra mở cửa. Khi cửa vừa mở thì mấy tên thừa-sai thẳng bước tiến vào. *Thôi-thị* đứng ở trong cửa buồng hỏi rằng :

— Các ngài hỏi phu-quân tôi có việc chi ?

Mấy tên thừa-sai nói :

— Chúng ta vâng lệnh huyện quan sai về bắt *Ngụy-lâm-xuyên* để hướng đường hậu-chất, hiện có chữ quan phê đấy !

Nói xong, liền đưa chữ quan cho xem và bảo rằng :

— Muốn tốt thì ở đâu ra đi, đừng để chúng ta phải tìn-nhẫn, chẳng ra thế nào !

Thôi-thị nghe nói, giật mình kinh sợ mà rằng :

— Thật quả không có ở nhà. Hiện nay đang ở trong *Hoa* tướng-phủ, các ngài vào đấy mà bắt !

Mấy tên thừa-sai nói :

— Nói dễ nghe chửa ! Chúng ta vâng lệnh quan tới đây bắt *Ngụy-lâm-xuyên*. Nếu *Ngụy-lâm-xuyên* đi vắng thì chúng ta phải bắt đến gia-quyến.

Thôi-thị run-sợ mà rằng :

— Không hiểu phu-quân tôi đi làm những việc gì mà dễ đến nỗi bị bắt. Tôi là phận đàn-bà, ngồi ở trong nhà, còn biết đầu đuôi thế nào !

Mấy tên thừa-sai nói :

— Nó lại trốn ở trong nhà chứ đâu ! Chúng ta không ra tay thì khó lòng mà bắt được !

Thôi-thị nói :

— Nhà tôi cả thảy chỉ có mấy gian buồng. Các ngài không tin thì xin cứ khám !

Mấy tên thừa-sai nói :

— Thế này thì làm thế nào mà bắt cho được !

Mấy tên thừa-sai bàn nhạu, rồi một tên đi bẩm phó-trưởng. Người phó-trưởng ấy tên gọi *Vạn-bả-câu*. Khi phó-trưởng tới nơi, mấy tên thừa-sai đưa chữ quan cho xem. *Vạn-bả-câu* nói :

— Mới các ngài hãy tạm ngồi đề tôi hỏi người nhà xem đi đâu !

Vạn-bả-câu chạy đến cửa buồng, gọi *Thôi-thị* mà hỏi rằng :

— *Ngụy* tiên-sinh đi đâu, nên phải nói thực, kẻo có chữ quan phê bắt, chẳng phải chuyện chơi ! Chớ để cho tôi ngần này tuổi đầu mà còn bị mấy cậu thừa-sai đánh-đập !

Thôi-thị nói :

— Quả là *Hoa* công-tử gọi phu-quân tôi vào ở trong phủ, đã hơn một tháng nay chưa về. Xin người cứ vào *Hoa* tướng-phủ mà hỏi thì tự khắc biết.

Vạn-bả-câu nói :

— Mấy cậu thừa-sai đến đây hàng nửa ngày trời mà chẳng được một hớp nước trà, bây giờ ta phải chiết-can đưa tiền cho các cậu ấy rồi xong việc được !

Thôi-thị nói :

— Tội là đàn-bà, không hiểu việc quan, vậy nên thế nào, xin người cứ bảo.

Nói xong, lại hỏi luôn rằng :

— Bây giờ nên đưa bao nhiêu ?

Vạn-bả-câu nói :

— Nàng cứ phong-bao hai gói : một gói một lạng để đưa tiền cơm và một gói hai lạng để đưa tiền sai.

Thôi-thị vội-vàng lấy hai gói bạc đưa cho *Vạn-bả-câu*. *Vạn-bả-câu* chạy ra, sẽ dúi đưa cho mấy tên thừa-sai mà rỉ tai bảo rằng :

— Tôi đã bảo nàng biện đưa tiền cơm, các ngài hãy tạm cầm lấy, rồi ngồi chơi đây, để tôi vào *Hoa* tướng-phủ hỏi xem thế nào.

Mấy tên thừa-sai nói :

Phải biện thêm ! Bấy nhiêu thì cơm nước gì !

Vạn-bả-câu nói :

— Đã có tôi !

Nào ai ngờ đâu là hắn đã giấu bớt ngay một gói hai lạng vào trong tưng rồi. *Vạn-bả-câu* ở nhà *Ngụy-lâm-xuyên* đi sang *Hoa* tướng-phủ, hỏi người canh cửa rằng :

— Tôi xin hỏi người : *Ngụy-lâm-xuyên* có ở trong phủ không ? Nguyên có mấy cậu thừa-sai vâng lệnh huyện quan về bắt *Ngụy-lâm-xuyên*, bây giờ đang ở bên nhà hắn, vợ hắn nhờ tôi sang hỏi ?

Người canh cửa nói :

— Có phải quan huyện sai người về trách-cứ nhà-người để bắt *Ngụy-lâm-xuyên* thì sao không thấy thừa-sai-nhân đến ?

Vạn-bả-câu vội-vàng đáp rằng :

— Việc này là vợ hắn nhờ tôi đến hỏi. Nếu hắn không có, ở trong phủ này thì tôi lại xin trở về bảo cho nàng hay.

Người canh cửa nói :

— Công-tử ta vừa sai *Ngụy-lâm-xuyên* đi có chút việc cần. Nếu vậy, để ta vào bẩm công-tử xem công-tử bảo thế nào.

Vạn-bả-câu nói :

— Vâng ! Tôi xin đứng chờ tại ngoài cửa phủ.

Người canh cửa vào đến thư-phòng, thấy *Hoa-văn-phương* đang ngồi uống rượu với *Ngụy-lâm-xuyên*, liền bẩm rõ đầu đuôi việc huyện-quan cho về bắt *Ngụy-lâm-xuyên* hướng đường hậu-chất, vân vân.

Ngụy-lâm-xuyên vội-vàng nói với *Hoa-văn-phương* rằng :

— Công-tử ơi ! Bây giờ huyện-quan cho về bắt, thừa-sai-nhân hiện đang ngồi ở nhà tôi. Nếu vậy thì việc này lôi-thôi lắm, xin công-tử hết sức b nh vực cho.

Hoa-văn-phương nói :

— *Ngụy* đại-huynh không sợ ! Để tôi sai *Hoa-hữu-linh* sang bảo chúng rằng tôi không cho được bắt đại-huynh, thử xem huyện-quan làm gì tôi nổi !

Nói xong, liền sai *Hoa-hữu-linh* đi. *Hoa-hữu-linh* ra đến ngoài cửa, *Vạn-bả-câu* trông thấy, vội cúi đầu chào. *Hoa-hữu-linh* hỏi rằng :

— Các cậu thừa-sai đâu ?

Vạn-bả-câu nói :

— Hiện đang ngồi ở bên nhà *Ngụy-lâm-xuyên*.

Hoa-hữu-linh nói :

— Nếu chúng con ngồi ở nhà *Ngụy-lâm-xuyên* thì nhà-người cứ sang trước, rồi tả sẽ đến sau.

Vạn-bả-câu lại tất-tả sang nhà *Ngụy-lâm-xuyên*, thuật chuyện cho mấy tên thừa-sai nghe. Mấy tên thừa-sai nói :

— Chúng ta vâng lệnh quan về bắt *Ngụy-lâm-xuyên* Nay không bắt được *Ngụy-lâm-xuyên* thì ta phải giải phố-trưởng về nộp quan mới được !

Nói chưa dứt lời thì *Hoa-hữu-linh* đẩy cửa bước vào mà hỏi rằng :

— Các chú vâng lệnh huyện-quan về bắt *Ngụy-lâm-xuyên* đấy phải không ?

Mấy tên thừa-sai nói :

— Phải !

Hoa-hữu-linh nói :

— *Ngụy-lâm-xuyên* còn bận vâng lệnh công-tử ta đi có chút việc, không thể đến huyện-nha được. Nếu các ngươi cần muốn bắt *Ngụy-lâm-xuyên* thì để ta đi thay.

Mấy tên thừa-sai nói :

— Khi nào chúng tôi lại dám bắt cậu. Nếu *Ngụy-lâm-xuyên* đi vắng thì chúng tôi phải giải phố-trưởng về nộp quan.

Hoa-hữu-linh nói :

— Việc này không can thiệp chi đến phố-trưởng. Nếu huyện-quan sai về bắt *Ngụy-lâm-xuyên* thì các ngươi cứ vào *Hoa* tướng-phủ mà hỏi. Sao lại ngăn người ngồi đây !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

LÁI-THIÊU

Đánh vợ chết tươi. — Tại Lái-thiêu, hôm 23 avril tại làng Bình-sơn, không rõ vì cớ nào mà tên Trương-văn-Thỏi đánh vợ nó chết tươi.

Theo lời con gái nó là Trương-thị-Lai, 16 tuổi, khai rằng: Hôm đêm tôi đang ngủ, nghe tiếng khóc tôi dật mình thức dậy, thì thấy cha tôi đứng dựa bếp hộ vánh mà nói mẹ mày chết rồi.

Tôi chạy lại thì thấy mẹ tôi cứng ngắc, tôi bèn chạy kêu bà ngoại tôi thì cha tôi can tôi lại,

Tôi xớ cha tôi, rồi chạy lại bà ngoại tôi tỏ các sự và cho mấy cậu tôi hay.

Chạy mời lang tới, thì thấy mẹ tôi bể đầu không còn sống, hỏi cha tôi thì cha tôi không biết nó chi hết, vì cha tôi có cơn đi ăn hơn hai năm nay. Còn tôi thì không hay rõ vì cớ nào mà cha tôi đánh mẹ tôi

Việc đó nay tòa còn đương xét.

BÀI-XAU

Mẹ giết con. — Tên Đam 11 tuổi ngày thường nó hay theo trẻ đi chơi rong, mẹ nó là Đặng-thị-Đô, 41 tuổi, đã răn cấm nhiều phen mà nó không chừa.

Bữa 26 avril, hồi 2 giờ chiều, Đam đi chơi về, mẹ nó thấy tình hình con mình như thế sợ ngày sau cứ cho khỏi nó đi hoang đàng tụ bè tụ bạn làm điều quấy đi chăng, nên mới rầy đánh nó. Đam hoảng hồn sợ bị đòn nhiều, liền chạy lại nhà Thị-Xiêm ở gần đó đặng trốn, khốn thay, mẹ nó đương cơn nóng giận, lại nhà Thị Xiêm bắt Đam về đánh cho một hồi nữa bằng cây tre. Bị trọng thương, liền chở Đam vào nhà thương điều-trị. Nhưng khó thể cứu nổi, cách vài giờ thì chết.

yếu đuối vàng vọt

GÂY MÒN

Thuốc SIROP DES CHIENS có huyết bổ

Làm cho đàng tảo máu mau, ấy là một vị thuốc của nhà Lúcmpy trừ bịnh.

Thuốc nầy hiệu lắm nhứt bổ tiệu và còn thứ thuốc có bịnh gái. Con nhà thường rất thành Paris đều dùng mà Trẻ cũng tại Paris : DESCHIENS, 6 đường Paul-Lucroy tại cửa nhà bán thuốc.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẬT LÉO VÀ GẦN XƯƠNG

THUỐC PHÁP — Ở PHÁP QUỐC LẬN

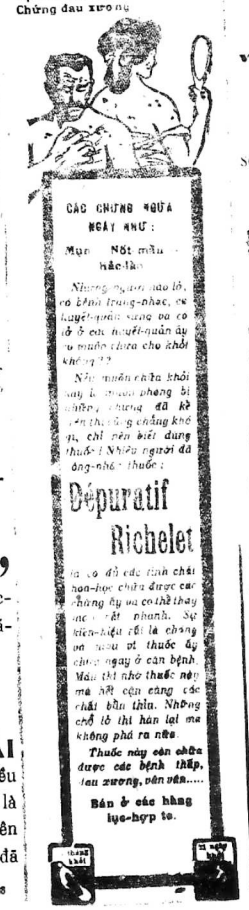
Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí** để trị các chứng bệnh như : **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

VŨ-TỰ-ĐƯỜNG

(Gần cầu Sông Cái)

28, Quai Clémenceau. 28

HANOI

Đến ngày 1er tháng tư ta, tức là ngày 4 Mai 1924 thì tôi sẽ có xe hơi chạy Hà-nội - Sơn-tây

Hà-nội, chạy 7 giờ sáng

Sơn-tây, chạy 2 giờ chiều.

2108

PHÀM,

một vật gì ai ai cũng lạc-dụng, chắc hẳn là có giá-trị.

NHƯ,

chè **NINH-THÁI** của bản-hiệu cũng nhiều. Ngài chiếu-cố, vì nó là thứ chè ngon hơn cả, nên các Cụ tín-dụng cho đã lâu nay.

2108

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Sau hoa — Vòng bánh

Vải cả-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, tân tiến...

Hỏi giá tại Bản hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

Boulevard Bobillot, Hanoi

2009

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hàng nhẹ tay cước : 20$00

Hàng nhẹ ta hay đi : 20$00

Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI BÁN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để chở thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê xin đánh giấy cho trước 2 ngày

Mỗi tấn ngày xưa mua đến 100 l. đi được hết.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật : đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé cũng chạy lên Thakhek rồi kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek đi. — Thứ sáu thứ ba chở xe tàu thủy ở Vientiane lên Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Bịnh khách có cần lên Bangkok đi chuyến nào hoặc đi chuyến nào đến cũng được.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酥補

J. BLANC (*đệ nhất hạng bào-chế*)

Ông L. BLANC (*người nôi-nghiệp*)

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晨飯吉咗每吉咗沒嘴喝吹神

Bán tại : Hiệu Bào-chế J. BLANC

71 phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2009

SÀ-PHÒNG

SÀ

Pachod Frères & Cie Lyon

2010

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Thuốc này thực đáng làm nổi danh tiếng cho ngài bào chế ra, vì hiện đã đứng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bên nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết uống, mà lấy làm quí-báu, lấy làm tin đặng vì là một thứ thuốc có giá trị đặc biệt. Hãy xin kể sau thứ bệnh mà thuốc này có tài chữa khỏi : bệnh suy nhược của dân ông, dân bà ; bệnh thờ thức của con gái dân thì ; bệnh yếu đuối trong khi thai nghén, trong khi có sữa cho con bú ; bệnh một nhọc quá về sự làm ăn, bệnh nợ ngủ, bệnh đau lưng, đặt gián, ván vân.

Chỉ dùng vài lọ thuốc Dragées Rabuteau hiệu đầu nai) thì các bệnh ấy chuyển khỏi.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2006

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có đủ từ tấm giấy sang.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(HIỆU GÒ-BA CŨ)

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ ngày thứ năm 1er Mai đến hết ngày mồng 10 :

Bán hạ giá rao hàng

Các thứ mũ — Quần áo đàn-ông

Nước hoa, xà-phòng — Các thứ áo trong — Giầy bút sách vở

Các thứ kính và các thứ diều — Đồ thể-thao

Đồ bạc dùng để dọn ăn — Các đồ vặt dùng trong nhà

Các thứ thuốc — Các thứ đồ sắt

Các thứ đồ điện

Tại chỗ bán vị ăn thức uống

Bán nhiều thứ quý mới sang chuyến tàu vừa rồi

BOITE POSTALE N° 49

TÉLÉPHONE N° 156

RUE PAUL BERT — MAGASINS RÉUNIS

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này chắc-chắn đã lâu năm, và cái cách rảm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Certifié l'insertion